

ความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจในการบริจาคร่างกายของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทาง
การแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก

Knowledge, Attitude, and Motivation Toward Body Donation of Students at
Kanchanabhishek Institute of Medical and Public Health Technology

จรีพร อุปธิ*

Jureporn U-pathi

กาญจนา นิมสุนทร**

Karnchana Nimsuntorn

Received : May 26, 2019

Revised : September 25, 2019

Accepted : December 13, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมุ่งเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจในการบริจาคร่างกายของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 407 คน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent sample t-test, One Way ANOVA สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression analysis) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความรู้ในการบริจาคร่างกายกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรต่างกัน มีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.013$) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการบริจาคร่างกาย พบว่า ความรู้และทัศนคติในการบริจาคร่างกายของนักศึกษา

*อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก จังหวัดนนทบุรี
Lecturer of the Department of General Education Kanchanabhishek Institute of Medical and Public Health Technology, Nonthaburi Province

**พยาบาลวิชาชีพประจำภาควิชาสาธารณสุขและสุขภาพ วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก จังหวัดนนทบุรี

Professional nurses in the Department of Public Health and Health Kanchanabhishek Institute of Medical and Public Health Technology, Nonthaburi Province

มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการบริจาคร่างกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .197$ และ $.605$ ตามลำดับ) ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการบริจาคร่างกายของนักศึกษา คือ ทักษะคิดในการบริจาคร่างกาย โดยสามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการบริจาคร่างกายของนักศึกษาได้ร้อยละ 37.1

คำสำคัญ : ความรู้ / ทักษะคิด / แรงจูงใจ / การบริจาคร่างกาย

ABSTRACT

The model of this study was descriptive research. The purpose of this research was to study the relationship among personal factors, knowledge, attitude and motivation toward body donation of students at Kanchanabhishek Institute of Medical and Public Health Technology. The sample consisted of 407 students of academic year 2017. The research instruments were questionnaires. The Data was analyzed by using mean, standard deviation, Independent sample t-test, One Way ANOVA, Pearson's correlation coefficient and Multiple regression analysis. The results of the relationship among students program and knowledge toward body donation were significant difference when $p < 0.05$ ($p = 0.013$). The correlation analysis show that the knowledge and attitude were significant difference when $p < 0.01$ ($r = .197$ and $.605$ respectively). The factors that motivate toward body donation of students in this study was their attitude and that could predict 37.10%.

Keywords : Knowledge / Attitude / Motivation / Body Donation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชากายวิภาคศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งที่นักศึกษาที่เรียนในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพจำเป็นต้องศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาได้เรียนรู้กายวิภาคศาสตร์ของมนุษย์พื้นฐานและรู้จักตำแหน่งที่สำคัญทางกายวิภาค เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยและรักษาโรคได้อย่างถูกต้อง โดยมหากายวิภาคศาสตร์ (Gross anatomy) เป็นการศึกษากายวิภาค ศาสตร์ในระดับที่สายตาเปล่ามองเห็นได้ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างและการจัดเรียงตัวของอวัยวะและ ระบบอวัยวะ การศึกษาวิชานี้โดยทั่วไปจะทำการชำแหละ (Dissection) ร่างกายของสัตว์หรือผู้บริจาคร่างกาย (หรือที่นิยมเรียกกันในประเทศไทยว่า "อาจารย์ใหญ่") เพื่อการศึกษา ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาจุลกายวิภาค ศาสตร์ (Microanatomy) ซึ่งเป็นการศึกษาโครงสร้างของร่างกายที่เป็นรายละเอียดขนาดเล็กๆ โดยใช้กล้องจุลทรรศน์ (Microscope) แม้ในปัจจุบันมีการพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อช่วยในเรื่องของการเรียนการสอนวิชากาย วิภาคศาสตร์ โดยการประยุกต์ใช้ตำรา ภาพวาด ภาพถ่ายจากร่างกายมนุษย์ หรือหุ่นจำลองร่างกายมนุษย์ ทดแทนการชำแหละร่างอาจารย์ใหญ่ในหลายๆ ประเทศ แต่ก็มีนักวิจัยหลายๆ ท่านได้ให้ความคิดเห็นว่าการฝึก ให้ให้นักศึกษาที่เรียนในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ชำแหละร่างอาจารย์ใหญ่ จะทำให้นักศึกษาได้รับทั้งความรู้ และยังเป็นการบูรณาการความรู้ในภาคทฤษฎีและภาคทดลองจากการชำแหละร่างอาจารย์ จากนั้นจึงนำความรู้

นั้นไปประยุกต์ใช้ รวมทั้งเป็นการเตรียมพร้อมทางด้านอารมณ์สำหรับการจะเป็นแพทย์ต่อไปในอนาคต นอกจากนั้น ยังเป็นการปลูกฝังทัศนคติในการทำงานเป็นทีม และการให้ความเคารพในร่างกายมนุษย์อีกด้วย (Lempp, 2005, pp.318-325) การบริจากร่างกายและบริจาคอวัยวะเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา การวิจัย และการรักษาทางการแพทย์ โดยผู้ที่มีความประสงค์จะอุทิศร่างกายเมื่อถึงแก่กรรมแล้วให้กับโรงพยาบาล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยผู้ที่มีความประสงค์จะอุทิศร่างกายต้องกรอกแบบฟอร์มพินัยกรรมอุทิศร่างกาย แล้วส่งแบบฟอร์มคืนมาที่ภาควิชากายวิภาคศาสตร์ในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ที่ท่านต้องการอุทิศร่างกาย เมื่อผู้อุทิศร่างกายเสียชีวิต ญาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องแจ้งให้ทางภาควิชากายวิภาคศาสตร์ทราบ ทั้งนี้ได้มีการระบุไว้ชัดเจนว่า ผู้อุทิศร่างกายจะต้องไม่เสียชีวิตด้วยโรคร้ายแรง และต้องมีอวัยวะหรือส่วนต่างๆ ของร่างกายครบถ้วน ไม่มีคดีหรือเกี่ยวข้องกับคดีหรือที่ต้องผ่าพิสูจน์ จากนั้นจะรับร่างมาดัดน้ำยาซึ่งมีส่วนผสมของฟอร์มาลิน และแช่น้ำยาของร่างเป็นเวลาประมาณ 1 ปี เพื่อให้กล้ามเนื้อและอวัยวะต่างๆ ของร่างกายได้รับการรักษาสภาพเป็นอย่างดี จึงจะสามารถนำมาศึกษาได้ เมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาแล้ว จะมีการจัดงานพระราชทานเพลิงศพ (เป็นกรณีพิเศษ) เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้อุทิศร่างกายเป็นประจำทุกปี โดยจะมีจดหมายแจ้งให้ญาติทราบ

วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก เป็นสถานศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมมชนก โดยมีการเรียนการสอน 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาเวชระเบียน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาโสตทัศนศึกษาทางการแพทย์ หลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย และหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาเวชระเบียน วิชากายวิภาคศาสตร์ และสรีรวิทยาเป็นวิชาที่แบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 2 ส่วน คือภาคบรรยายและภาคทดลอง ซึ่งในภาคทดลองนั้น จะศึกษาลักษณะทางจุลกายวิภาคศาสตร์ภายใต้กล้องจุลทรรศน์ ส่วนการศึกษาทางมหากายวิภาคศาสตร์จะศึกษาจากโครงกระดูกอาจารย์ใหญ่ หุ่นจำลองโครงสร้างกล้ามเนื้อและโครงกระดูกมนุษย์ และหุ่นจำลองระบบต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก จะเป็นกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ในอนาคต ที่จะสามารถให้ความรู้ สร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการบริจากร่างกายเมื่อถึงแก่กรรม เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยและการรักษาทางการแพทย์ หากนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดีต่อการบริจากร่างกายแล้ว จะทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการบริจากร่างกาย รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้มีการบริจากร่างกายให้แก่ประชาชนให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและระดับความรู้ ทัศนคติ และแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งที่ควรมีการสำรวจเพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่นักศึกษาที่จะเป็นกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ในอนาคตได้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ และสร้างแรงจูงใจในการบริจากร่างกายเมื่อถึงแก่กรรมทั้งของตนเองและประชาชนทั่วไปให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ระดับของความรู้ และทัศนคติ ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการศึกษา

เป็นรูปแบบการศึกษาแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ปีการศึกษา 2559 ทุกชั้นปี ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัยและผ่านตามเกณฑ์การคัดเลือก (inclusion criteria) คือเป็นนักศึกษาที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่สมัครใจและยินยอมให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามโดยมีแบบฟอร์มชี้แจงขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการวิจัย สิทธิการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ในที่นี้ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 407 คน ประกอบด้วยนักศึกษาชาย 54 คน และนักศึกษาหญิง 353 คน โดยการศึกษานี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยของวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก เลขที่จริยธรรม KMPHT 60010017

เครื่องมือที่ใช้การศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ หลักสูตรที่เรียน ศาสนา และภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการบริจากร่างกาย จำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถามของแบบสอบถามที่ใช้เป็นคำถามแบบถูกผิด มีคำตอบให้เลือกตอบ ดังนี้ ตอบถูกมีค่าคะแนน 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ทราบ มีค่าคะแนน 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติในการบริจากร่างกาย จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการบริจากร่างกาย จำนวน 10 ข้อ

โดยคำถามส่วนที่ 3 และ 4 คำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก โดยข้อความทางบวกให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, 5 ตามลำดับ

การหาคคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (content validity) แล้วนำข้อเสนอที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขโดยถือเกณฑ์ความสอดคล้องและการยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC ระหว่าง .67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาการแพทย์แผนไทย ชั้นปีที่ 4 ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ค่าถามส่วนที่ 3 และ 4 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.830 และ 0.831 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for Social Science Statistic (SPSS) เวอร์ชัน 20.0 โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับความรู้ ทศนคติ แรงจูงใจในการบริจากร่างกาย จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ Independent sample t-test จำแนกตามหลักสูตรที่เรียน ศาสนา และภูมิลำเนา โดยใช้ One Way ANOVA และเมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ ทศนคติ และแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษา โดยการหาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) และวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อแรงจูงใจในการบริจากร่างกาย ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 407)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	353	86.73
ชาย	54	13.27
อายุ		
18-20 ปี	306	75.18
21-23 ปี	96	23.59
24 ปีขึ้นไป	5	1.23

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 407)	ร้อยละ
หลักสูตร		
ปวส. สาขาเวชระเบียน	227	55.77
ปวส. สาขาโสตทัศนศึกษาทางการแพทย์	50	12.29
แพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาการแพทย์แผนไทย	77	18.92
สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาเวชระเบียน	53	13.02
ศาสนา		
พุทธ	386	94.84
คริสต์	4	0.98
อิสลาม	17	4.18
ภูมิลำเนา		
ภาคเหนือ	58	14.25
ภาคใต้	50	12.28
ภาคกลาง	66	16.21
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	187	45.96
ภาคตะวันออก	29	7.13
ภาคตะวันตก	4	0.98
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	13	3.19

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 86.73 มีอายุอยู่ระหว่าง 18-20 ปี และศึกษาอยู่ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาเวชระเบียน โดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจในการบริหารร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก จำแนกตามเพศ (n = 407)

เพศ	ความรู้				ทักษะ				แรงจูงใจ			
	\bar{X}	S.D.	t	p-value	\bar{X}	S.D.	t	p-value	\bar{X}	S.D.	t	p-value
หญิง	6.67	2.01	1.635	0.107	4.14	0.46	0.28	0.775	3.93	0.45	0.092	0.927
ชาย	6.07	2.57			4.12	0.54			3.93	0.55		

*p < 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนบุรี ระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 407)

ข้อมูลทั่วไป	ความรู้				ทักษะ				แรงจูงใจ			
	\bar{X}	S.D.	F	p-value	\bar{X}	S.D.	F	p-value	\bar{X}	S.D.	F	p-value
หลักสูตร												
ปวส.เวชระเบียน	6.63	2.13	3.624	0.013*	4.10	0.48	1.707	0.165	3.92	0.48	2.049	0.106
ปวส.โสตทัศนศึกษา					4.09	0.52			3.81	0.43		
ทางการแพทย์	7.26	1.85										
แพทย์แผนไทยบัณฑิต												
สาขาการแพทย์												
แผนไทย	6.57	2.47			4.22	0.43			3.96	0.39		
สาธารณสุขศาสตร์												
บัณฑิต สาขาเวช												
ระเบียน	5.87	2.02			4.20	0.47			4.03	0.50		
ศาสนา												
พุทธ	6.62	2.19	1.283	0.278	4.15	0.48	2.166	0.116	3.93	0.46	0.523	0.593
คริสต์	5.82	1.70			3.92	0.30			3.90	0.33		
อิสลาม	7.25	1.89			3.95	0.65			3.70	0.54		
ภูมิภาค												
ภาคเหนือ	6.59	1.98	1.781	0.102	4.16	0.40	0.42	0.866	3.92	0.41	0.337	0.917
ภาคใต้	5.98	2.02			4.05	0.48			3.92	0.51		
ภาคกลาง	6.74	2.04			4.12	0.53			3.99	0.53		
ภาควันออกเฉียงเหนือ												
เหนือ	6.78	2.75			4.15	0.35			3.92	0.43		
ภาคตะวันออก	6.83	2.28			4.20	0.45			3.91	0.50		
ภาคตะวันตก	5.75	1.50			4.20	0.55			3.75	0.60		
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	5.38	2.75	4.14	0.14	3.87	0.48						

*p < 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ความรู้ในการบริจากร่างกายเปรียบเทียบกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ในด้านหลักสูตร มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p = 0.013) ส่วนข้อมูลทั่วไปด้านอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความรู้ในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก จำแนกตามหลักสูตรที่เรียนของกลุ่มตัวอย่าง (n = 407)

หลักสูตร	\bar{X}	ปวส.เวชระเบียน	ปวส.โสตทัศนศึกษา ทางการแพทย์	แพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาการแพทย์ แผนไทย	สาธารณสุขศาสตร บัณฑิต สาขา เวชระเบียน
		6.63	7.26	6.57	5.87
ปวส.เวชระเบียน	6.63		-0.634	0.054	0.758*
ปวส.โสตทัศนศึกษา ทางการแพทย์	7.26	0.634		0.689	1.392*
แพทย์แผนไทย บัณฑิต สาขาการ แพทย์แผนไทย	6.57	-0.054	-0.689		0.704
สาธารณสุขศาสตร บัณฑิต สาขา เวชระเบียน	5.87	-0.758*	-1.392*	-0.704	

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความรู้ในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก จำแนกตามหลักสูตรที่เรียนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ หลักสูตรปวส.เวชระเบียนกับหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาเวชระเบียน และหลักสูตรปวส.โสตทัศนศึกษาทางการแพทย์กับหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาเวชระเบียน ส่วนคู่อื่นๆ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะและแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก (n = 407)

ตัวแปร	1	2	3
1. ความรู้	1	.256**	.197**
2. ทักษะ		1	.605**
3. แรงจูงใจ			1

**p < 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ความรู้และทัศนคติในการบริจากร่างกายของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.01 ($r = .197$ และ $.605$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณในการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ($n = 407$)

ตัวทำนาย	B	SE	Beta	t	Sig.
ทัศนคติ	.577	.040	.593	14.370***	.000
ค่าคงที่ = 1.576		.219			

$R = .609$, $R^2 = .371$, Adjusted $R^2 = .361$, $F = 39.310$

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก คือ ทัศนคติในการบริจากร่างกายของนักศึกษา โดยสามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ได้ร้อยละ 37.1

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและระดับความรู้ ทัศนคติ และแรงจูงใจในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก พบว่า นักศึกษาในแต่ละหลักสูตร มีระดับความรู้ในการบริจากร่างกายที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.05 ($p = 0.013$) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ความรู้ในการบริจากร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก จำแนกตามหลักสูตรที่เรียนของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ หลักสูตรปวส.เวชระเบียนกับหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาเวชระเบียน และหลักสูตรปวส.โสตทัศนศึกษาทางการแพทย์กับหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาเวชระเบียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาในแต่ละหลักสูตร มีการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการบริจากร่างกายได้แตกต่างกัน ทั้งจากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งการเพิ่มความรู้อีกเกี่ยวกับการบริจากร่างกายเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา วิจัย และการรักษาทางการแพทย์ให้เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่นักศึกษาที่จะเป็นกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ในอนาคต ได้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและสร้างแรงจูงใจในการบริจากร่างกายเมื่อถึงแก่กรรมทั้งของตนเองและประชาชนทั่วไปให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นต่อไปได้ เพราะถ้าหากบุคคลมีความรู้ในเรื่องใด ก็จะนำไปสู่การการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น (Lempp, 2005, pp.318-325, Prakash., et al., 2007, pp.186-189) และบุคคลนั้นต้องใช้ข้อมูลข่าวสารช่วยในการพิจารณา จึงจะสามารถตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับสิ่งนั้น สอดคล้องกับการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริจาคอวัยวะของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ พบว่า อยู่ในระดับ

ปานกลาง อาจเนื่องมาจากความรู้เกี่ยวกับการบริจาคอวัยวะยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับพยาบาลวิชาชีพและเป็นผู้มีความรู้เฉพาะทางที่ต้องได้รับการศึกษาอบรมจึงจะเข้าใจ (Thanyapat, Sutteeporn. & Visist, 2014) เช่นเดียวกับการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริจาคอวัยวะของบุคลากรในโรงพยาบาล ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลมาแล้วระยะหนึ่ง ทำให้มีประสบการณ์การรับทราบเรื่องราวเกี่ยวกับการบริจาคอวัยวะและเห็นความสำคัญของความรู้เกี่ยวกับการบริจาคอวัยวะว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับตนเอง เนื่องจากช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองและสามารถถ่ายทอดให้คนรอบข้างรับฟังได้ (Khwanprapat, 2017, pp.55-64)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการบริจาคร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก พบว่า ความรู้และทัศนคติในการบริจาคร่างกายของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการบริจาคร่างกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ ($r = .197$ และ $.605$ ตามลำดับ) นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการบริจาคร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก คือ ทัศนคติในการบริจาคร่างกายของนักศึกษา โดยสามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการบริจาคร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ได้ร้อยละ 37.1 ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรด้านทัศนคติในการบริจาคร่างกายเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการบริจาคร่างกายของนักศึกษา อาจเนื่องจากนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธถึงร้อยละ 94.84 อาจเนื่องมาจากความเชื่อทางพุทธศาสนาที่สอนให้พุทธศาสนิกชนเรื่องการบริจาคหรือการถวายทาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเจตคติต่อการบริจาคอวัยวะของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ที่มีเจตคติต่อการบริจาคอวัยวะอยู่ในระดับมาก โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริจาคอวัยวะให้กับผู้อื่นถือเป็นการทำทานที่สูงสุดอย่างหนึ่ง โดยผลการศึกษานี้พบว่าพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ จึงอาจส่งผลให้พยาบาลมีเจตคติที่ดีต่อการบริจาคอวัยวะ ประกอบกับการได้รับการปลูกฝังทางด้านจิตใจที่ดีตั้งแต่การเป็นนักศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับพื้นฐานชีวิตความเป็นอยู่ของคนเชียงราย เนื่องจากมีพระที่มีชื่อเสียงสำคัญหลายท่าน เช่น ท่าน ว.วชิรเมธี ผู้เป็นแกนนำหลักทางพุทธศาสนาในการประชาสัมพันธ์เรื่องพุทธศาสนากับการบริจาคอวัยวะ จึงทำให้พยาบาลวิชาชีพมีแนวโน้มเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการบริจาคอวัยวะ (Thanyapat, Sutteeporn. & Visist, 2014) และยังสอดคล้องกับการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มาบริจาคโลหิตที่ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย โดยมีความเห็นว่า การบริจาคโลหิต เป็นการทำบุญให้ทานที่มีผลานิสงส์ ผลของบุญซึ่งจะทำให้ผู้บริจาคคนนั้น ได้รับความสุขใจที่ได้ให้ชีวิตผู้ป่วย จึงเหมือนเป็นการทำบุญต่ออายุให้กับตนเอง ซึ่งจะทำให้ตนเองมีสุขภาพที่แข็งแรงจากการที่ได้ช่วยต่อชีวิตให้ผู้อื่น ได้มีโอกาสกระทำความดีงาม เป็นประโยชน์เพื่อสังคม เป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเชื่อมโยงในเรื่องของการทำบุญให้ทานด้วยการบริจาคโลหิต ในแง่มุมมองทางพระพุทธศาสนานั้น การไม่ยึดติดในสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะสิ่งที่ เป็นของเรา ทั้งอวัยวะและโลหิตถ้าหากเราทำได้ให้หรือสละในสิ่งที่ เป็นของเราไปนั้น ก็นับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นการให้ผลบุญอันสงส์อย่างมาก (Aphinya, 2011)

โดยถึงแม้การศึกษาครั้งนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านศาสนาจะไม่มี ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติ ในการบริจาคร่างกายของนักศึกษา แต่เห็นได้ว่าทัศนคติมีความสำคัญยิ่งในการทำให้เกิดแรงจูงใจในการบริจาค ร่างกายของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ในอนาคต หากมีการ ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริจาคร่างกายในสื่อแขนงต่างๆ โดยสอดแทรกความรู้ความเข้าใจตาม หลักวิชาการและศาสนา อาจเป็นช่องทางที่ช่วยให้นักศึกษาที่จะเป็นกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ในอนาคตและ ประชาชนทั่วไปมีทัศนคติต่อการบริจาคร่างกายที่ดีมากขึ้น ส่งผลต่อการบริจาคร่างกายเพื่อการศึกษาวิจัยและ การรักษาทางการแพทย์เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรต่างกัน จะมีความรู้ในการบริจาคร่างกายที่แตกต่างกัน และความรู้และทัศนคติในการบริจาคร่างกายของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการบริจาคร่างกาย จึงควรมีการประชาสัมพันธ์และพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริจาคร่างกาย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทัศนคติ และแรงจูงใจในการบริจาคร่างกายของนักศึกษาให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อแรงจูงใจในการบริจาคร่างกาย รวมทั้งควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในกลุ่มประชาชนทั่วไป

References

- Aphinya, T. (2011). **Buddhism and the blood donation : A study of the blood donator's attitude at the Thai Red Cross National Blood Centre.** Master of Arts Thesis Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Lempp, K.H. (2005). Perceptions of dissection by students in one medical school: beyond learning about anatomy. A qualitative study. **Medical Education**, 39(3), 318-325.
- Prakash., et al. (2007). Cadavers as teachers in medical education: knowledge is the ultimate gift of body donors. **Singapore Med J.**, 8(3), 186-189.
- Khwanprapat, C. (2017, July-December). Knowledge, Attitude, and Belief toward Organ Donation of official working in hospital. **UBRU Journal for Public Health Research**, 6(2), 55-64.
- Supornpan, K. (2014). **Values and beliefs regarding organ donation and nurses' roles in promoting the decision of potential organ donors' family as perceived by families and nurses.** Master of Nursing Science Thesis Prince of Songkla University.

Thanyapat, P., Sutteeporn, M. & Visist, D. (2014). The relationships between knowledge, attitude and acceptance of organ donation of registered nurses at Chiang Rai Prachanukroh Hospital. In **The 4th STOU Graduate Research Conference. 26-27 November 2014** (O-HS 010 p.1-15). Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.